

III. ПРОБЛЕМИ СУДОУСТРОЮ ТА АДВОКАТУРИ

*Гончаренко В. С.,
викладач кафедри адвокатської майстерності
та міжнародної юридичної практики
Академії адвокатури України,
адвокат*

УДК 347.965.9

ГАРАНТІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІНОЗЕМНИХ АДВОКАТІВ В УКРАЇНІ

Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» у 2012 році було запроваджено інститут іноземного адвоката, що дозволило здійснювати адвокатську діяльність в Україні особам, які набули статусу адвоката в іншій країні. Попри свою прогресивність, він не отримав широкого розповсюдження та не відзначається підтримкою представників вітчизняної адвокатури. Так, за існуючими даними Єдиного реєстру адвокатів України, в Україні зареєстровано лише 19 адвокатів іноземних держав. Очевидно, що за таких показників розмірковувати про популярність інституту іноземного адвоката в Україні не доводиться. Причини такого стану очевидно криються в умовах, що створені на національному рівні для здійснення професійної діяльності іноземних адвокатів. Адже ст. 59 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» передбачає, що адвокат іноземної держави може здійснювати адвокатську діяльність в Україні з урахуванням певних особливостей. Інакше кажучи, правовий статус іноземного адвоката в Україні реалізується з певними відмінностями у порівнянні з правовим статусом національних адвокатів. У такому разі важливо зрозуміти не лише специфіку професійної діяльності іноземного адвоката в Україні, а й з'ясувати, наскільки держава, що взялася впровадити таку новацію, забезпечила (гарантувала) можливість іноземному адвокату реалізувати свої права. Адже гарантії адвокатської діяльності перебувають у безпосередньому та нерозривному зв'язку з професійними правами будь-якого адвоката. Від їх дієвості та ефективності залежить можливість адвокатів реалізувати свої професійні права.

Без реальних гарантій професійної діяльності правовий статус іноземного адвоката в Україні набуває декларативного характеру, що не сприяє інтегративним процесам розвитку вітчизняної адвокатури. Це, у свою чергу, може гальмувати еволюційні процеси у сфері захисту прав і свобод людини на національному рівні, зумовлюючи регрес в означеній сфері. Щоб цьому запобігти, необхідно дослідити існуючу нормативну основу реалізації гарантій професійної діяльності іноземного адвоката та визначитися з проблемами, які потребують урегулювання.

Мету цієї статті можна визначити як спробу з'ясувати сучасний стан у сфері гарантій професійної діяльності іноземного адвоката в Україні та запропонувати шляхи їх розвитку.

Ключові слова: адвокат, іноземний адвокат, адвокатська діяльність, гарантії адвокатської діяльності, статус іноземного адвоката.

Гарантії професійної діяльності посідають не менш важливе місце в правовому статусі іноземного адвоката в Україні поряд із професійними правами і обов'язками. В юридичній літературі гарантії прав і обов'язків особи розглядаються як система соціально-економічних, моральних, політичних, юридичних умов, засобів і способів, що забезпечують їхню фактичну реалізацію, охорону та надійний захист¹.

Серед актуальних наукових праць, в яких у різних ракурсах аналізувалося питання гарантії адвокатської діяльності загалом, варто виділити дослідження вітчизняних науковців Н. М. Бакаянкової, А. М. Бірюкової, Т. Б. Вільчик, С. В. Гончаренка, В. В. Заборовського, С. О. Іваницького, А. В. Іванцової, О. Г. Яновської та інших. Але конкретно проблематика гарантії професійної діяльності іноземних адвокатів вони не розглядали.

Гарантії професійної діяльності іноземних адвокатів покликані забезпечувати необхідні правові можливості для реального здійснення ними своїх професійних прав і обов'язків у рамках правової системи України. Підтримуючи позицію О. Г. Яновської щодо функціонального призначення правових гарантій адвокатської діяльності у правовому регулюванні², можна стверджувати, що результатом практичного втілення гарантій професійної діяльності іноземних адвокатів в Україні стає повноцінна реалізація їх правового статусу, в результаті чого, по-перше, створюється практична можливість користування суб'єктивними правами і виконання юридичних обов'язків іноземними адвокатами в Україні; по-друге, виключається зловживання правом; по-третє, відбувається стимулювання правової активності іноземних адвокатів в Україні; по-четверте, реалізується загальна та спеціальна пре-

венція порушень суб'єктивних прав, невиконання обов'язків у правовідносинах, пов'язаних із професійною діяльністю іноземного адвоката в Україні; по-п'яте, здійснюється захист суб'єктивних прав іноземних адвокатів у ситуаціях, що перешкоджають їх нормальній реалізації; по-шосте, забезпечується відновлення порушених суб'єктивних прав іноземних адвокатів та необхідна поведінка осіб, які вступають у відносини із іноземним адвокатом на території України.

Таким чином, гарантії професійної діяльності іноземних адвокатів в Україні можна визначити як внутрішню узгоджену систему правових засобів і умов, покликаних забезпечувати повноцінну та безперешкодну реалізацію вказаними адвокатами своїх професійних прав та обов'язків під час здійснення адвокатської діяльності на території України в обсязі та порядку, визначених міжнародними договорами України з питань транскордонного надання правових послуг та її національним законодавством про адвокатуру та адвокатську діяльність.

Юридичне гарантування професійної діяльності іноземних адвокатів на території держави відображає політичну волю її владних структур до забезпечення глибокої інтеграції такої держави у систему вільного транскордонного руху правових послуг. Мають рацію ті автори, які особливу увагу акцентують на політичній значимості правових гарантій, оскільки останні слугують показником рівня законності й дотримання прав людини, своєрідним індикатором рівня демократії в країні³. Обґрунтованість акценту на політичній природі юридичних гарантій є очевидною, оскільки відповідний їм обсяг правового матеріалу, а також його якісний склад прямо або побічно відображають саме державну оцінку значимості та ролі

¹ О Наливайко, 'Теоретико-правові проблеми захисту прав людини' (дис. канд. юр. наук, Київ, 2002) 13–14; О Скакун, *Теорія державства и права* (Харків, Консум, Ун-т внутр. дел 2000) 202.

² О Яновська, *Адвокатура України: навч. посібник* (Київ, Юрінком Інтер 2007) 82.

³ М Погорецький, *Адвокатура України: підручник* (Київ, Юрінком Інтер 2014) 164.

як прав особи, так і самої особи в системі державних цінностей¹. Передбачивши в ч. 6 ст. 59 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» норму щодо поширення на іноземних адвокатів в Україні гарантій адвокатської діяльності аналогічних тим, що мають їх українські колеги, законодавець з політичного погляду продемонстрував прагнення до забезпечення дійсно реального доступу закордонних фахівців до сфери правових послуг та створення належних умов для їх ефективного надання.

Однією із характерних ознак правових гарантій є їх нормативна вираженість у правових актах. Тому залежно від джерела закріплення гарантій професійної діяльності іноземних адвокатів в Україні можуть бути класифіковані на міжнародно-правові та національні.

Особлива роль міжнародно-правових гарантій адвокатської діяльності у забезпеченні ефективної професійної діяльності іноземного адвоката в Україні зумовлюється двома чинниками. По-перше, вказані гарантії мають міждержавний характер, вони не прив'язані до кордонів та конкретних національних правових систем, а їх дія поширюється в межах юрисдикцій усіх держав-сторін міжнародно-правової угоди, яка виступає джерелом розглядуваних гарантій. Відтак, адвокат, який практикує транскордонне надання правових послуг, спираючись на норми міжнародного права, може розраховувати на певний мінімальний допустимий рівень забезпечення і захисту своїх професійних прав і обов'язків незалежно від країни перебування. По-друге, міжнародно-правові гарантії адвокатської діяльності виступають як стандарт, орієнтир для побудови національних систем гарантування адвокатських прав та обов'язків у конкретній державі.

Базовим документом, який закріплює міжнародно-правові гарантії адвокатської діяльності, є Основні положення

про роль адвокатів, прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 року². Положення зобов'язує національні уряди сприяти і забезпечувати належну роль адвокатів, у тому числі шляхом втілення гарантій їх діяльності за наступними напрямами:

а) створення умов для вільного та безперешкодного надання адвокатами правової допомоги кожному, хто її потребує, за рахунок:

– забезпечення можливості здійснювати професійні обов'язки без залякування, перешкод, завдання турботи й недоречного втручання;

– забезпечення можливості вільно пересуватися і консультувати клієнта у своїй країні та за кордоном;

– недопущення відмови з боку судових або адміністративних органів у праві представляти інтереси свого клієнта за умови, якщо адвокат має допуск до юридичної практики та не був дискваліфікований відповідно до національного законодавства і практики його застосування;

– обов'язку компетентних представників влади забезпечувати адвокату можливість своєчасно знайомитися з інформацією, документами і матеріалами справи, в якій він бере участь;

б) адекватний державний захист адвокатів у випадках, коли їх безпека перебуває під загрозою у зв'язку з виконанням професійних обов'язків;

в) захист адвокатів від переслідувань, викликаних їх професійною діяльністю, шляхом:

– заборони ідентифікації адвокатів з клієнтами та їх справами у зв'язку з виконанням професійних обов'язків;

– виключення можливості застосування покарання або погроз його застосуванням або можливості обвинувачення, адміністративних, економічних та інших санкцій за дії, здійснювані відповідно до визнаних професійних обов'язків, стандартів та етичних норм;

¹ О Кучинська, *Принципи кримінального провадження в механізмі забезпечення прав його учасників: монографія* (Київ, Юрінком Інтер 2013) 168.

² Основні положення про роль адвокатів: прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 року <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_835> дата звернення 10.12.2018.

– наділення адвоката кримінальним і цивільним імунітетом від переслідувань за заяви, що стосуються справи, зроблені у письмовій або усній формі при сумлінному виконанні свого обов'язку й здійсненні професійних обов'язків у суді, трибуналі або іншому юридичному або адміністративному органі;

г) визнання і дотримання конфіденційності комунікацій і консультацій між адвокатом і клієнтом у рамках відносин, пов'язаних із виконанням адвокатом своїх професійних обов'язків.

Для належного здійснення своїх функцій адвокату необхідна незалежність від осіб і органів, у провадженні яких знаходиться справа, по якій адвокатом прийнято доручення, а також від інших владних структур і посадових осіб. Право на незалежність – одна з ключових характеристик професії адвоката. В її основі повинна лежати моральна свобода, високий рівень загальної та правової культури, значний професійний досвід. Гарантії адвокатської незалежності покликані не допускати втручання у відносини клієнта і адвоката, яке може перешкоджати виконанню останнім своїх професійних прав і обов'язків¹. В Основних положеннях про роль адвокатів категорія «незалежність адвоката» безпосередньо не застосовується, однак більшість із закріплених у них гарантій спрямовані саме на забезпечення такої незалежності. В той же час, Міжнародна асоціація юристів (далі – МАЮ), декларуючи в своїх документах гарантії адвокатської діяльності, співзвучні із приписами Основних положеннях про роль адвокатів, зробила акцент на першочерговій необхідності забезпечення саме незалежності осіб, які займаються юридичною практикою. В ухвалених у вересні 1990 року Стандартах незалежності юридичної професії МАЮ зазначається, що адвокати при виконанні своїх обов'язків завжди повинні діяти

вільно, чесно і неупереджено, відповідно до законних інтересів клієнта у без будь-якого втручання або тиску з боку влади або громадськості. Адвокат не повинен ототожнюватися чи ідентифікуватися владою та громадськістю з його клієнтом або зі справою його клієнта незалежно від того, наскільки популярною або, навпаки, непопулярною може бути це справа. Надання адвокатом порад клієнту або представництво його інтересів із дотриманням вимог закону за жодних обставин не можуть мати наслідком кримінальні, цивільні, адміністративні або інші санкції щодо адвоката або погрози їх застосування².

Згідно зі згаданими Стандартами адвокатам мають бути надані можливості для ефективного виконання ними професійних обов'язків, у тому числі:

а) забезпечення конфіденційності відносин між адвокатом і клієнтом, включаючи захист звичайної та електронної системи всього адвокатського діловодства та документів адвоката від вилучення та перевірок, а також забезпечення захисту від втручання у використовувані електронні засоби зв'язку та інформаційні системи;

б) право на поїздки (відрядження) для консультування клієнтів як всередині країни, так і за кордоном;

в) право свободи шукати, витребувати, отримувати і згідно з професійними нормами поширювати інформацію та ідеї, що відносяться до їх професійної діяльності.

Важливим джерелом міжнародно-правових гарантій адвокатської діяльності в загальноєвропейському просторі є документи Ради Європи. Зокрема, в Рекомендаціях № R(2000)21 Комітету Міністрів державам-учасницям Ради Європи про свободу здійснення професійних адвокатських обов'язків від 25 жовтня 2000 року³ проголошено низку принципів, на виконання яких на-

¹ Ю Стецовский, *Адвокатура и государство* (Москва, Юристъ 2007) 272–273.

² 'Стандарты независимости юридической профессии Международной ассоциации юристов: приняты на конференции МАЮ Нью-Йорк, сентябрь 1990 года' 1996 (4) *Адвокат* 7–9.

³ Рекомендації № (2000)21 Комітету Міністрів державам-учасницям Ради Європи про свободу здійснення

ціональним урядам рекомендовано вжити або посилити всіх необхідних заходів. Принцип I Рекомендацій «Загальні принципи свободи професійної діяльності адвокатів» у своїй структурі містить положення, безпосередньо спрямовані на гарантування незалежності адвокатів, безперешкодного здійснення ними своєї діяльності, збереження адвокатської таємниці. Згідно із цими положеннями адвокати, якщо вони діють відповідно до своїх професійних стандартів, не повинні потерпати від санкцій чи тиску або опинятися під їх загрозою. Адвокатам має бути забезпечений доступ до їхніх клієнтів, зокрема до осіб, позбавлених свободи, та створення умов для їх консультування у приватній обстановці. Національним урядам слід вжити всіх необхідних заходів для забезпечення додержання конфіденційності відносин між адвокатом і його клієнтом. Адвокатам не можна забороняти доступ до суду, в якому вони можуть з'являтися в професійній якості відповідно до своєї кваліфікації, і потрібно забезпечити доступ до всіх матеріалів при захисті прав та інтересів їхніх клієнтів згідно з професійними стандартами.

З іншого боку, при всій значимості та важливості міжнародно-правових гарантій у забезпеченні професійної діяльності іноземних адвокатів в Україні, не варто забувати про їх децю декларативний і узагальнений характер. Вказані гарантії абстраговані від особливостей правових систем і становлять собою своєрідний. Тому відповідно до міжнародних стандартів повинні отримати конкретизацію та законодавче закріплення, а також дієві механізми реалізації у правозастосовній практиці.

За останні роки Україна зробила серйозні кроки у напрямі імплементації міжнародно-правових стандартів гарантування адвокатської діяльності, що не може не справляти позитивного впли-

ву на формування сприятливих умов для ефективного здійснення професійних функцій як адвокатами загалом, так іноземними адвокатами зокрема. Як слушно зазначається у літературі, ст. 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», в якій закріплені основні гарантії адвокатської діяльності, без будь-якого перебільшення є революційним стрибком статусного стану адвокатури, завдяки якому принаймні теоретично вона наблизилася до європейського розуміння адвокатської професії¹.

Іноземному адвокату, професійна діяльність якого легалізована в Україні у встановленому законом порядку, гарантується можливість безперешкодного надання правових послуг, пов'язаних із захистом або представництвом у всіх видах судочинства, правовим консультуванням, супроводом діяльності клієнтів, складанням заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру. У зв'язку з цим іноземному адвокату як повноправному учаснику провадження у відповідному процесуальному статусі (захисник, представник, особа, що надає правничу допомогу) гарантується рівність прав з іншими його учасниками, дотримання засад змагальності та свободи в наданні доказів та доведенні їх переконливості. При цьому забороняються будь-які втручання і перешкоди здійсненню професійної діяльності іноземним адвокатом на території України, а також втручання у правову позицію іноземного адвоката, внесення щодо неї подання слідчим, прокурором, а також винесення окремої ухвали (постанови) суду.

Небезпечним фактором негативного впливу на незалежність адвоката, його наполегливість і принциповість у відстоюванні прав та інтересів свого клієнта є потенційна загроза застосування певних санкцій кримінально-правового, адміністративного, фінансового або дисциплі-

професійних адвокатських обов'язків: прийняті Комітетом Міністрів Ради Європи 25.10.2000 на 72-й зустрічі заступників міністрів 2001 (1–2) *Адвокат* 29–31.

¹ Д Фіолевський, *Адвокатура: підручник. 3-тє вид., випр. і доп.* (Київ, Алерта 2014) 163.

нарного характеру. Для максимальної мінімізації подібних ризиків п. 14 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» встановлює заборону притягнення до кримінальної чи іншої відповідальності адвоката або погрозувати застосуванням відповідальності у зв'язку із здійсненням ним адвокатської діяльності згідно із законом. Не можуть бути підставою для притягнення адвоката до відповідальності його висловлювання у справі, в тому числі ті, що відображають позицію клієнта, заяви у засобах масової інформації, якщо при цьому не порушуються професійні обов'язки адвоката (п. 15).

Водночас, оцінюючи ефективність гарантій незалежності та недопущення втручання у професійну діяльність стосовно іноземного адвоката, необхідно враховувати особливості правового статусу останнього в Україні. У сенсі Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» іноземний адвокат є громадянином (підданим) іншої держави (держав) або особою без громадянства, що постійно проживає або тимчасово перебуває на території України на законних підставах. Таке становище іноземного адвоката зумовлює додаткову його вразливість до зовнішнього тиску та неналежного втручання у професійну діяльність з боку державних органів і посадових осіб через застосування певних адміністративних процедур, пов'язаних із обмеженням права перебування на території України, що фактично позбавлятиме можливості продовжувати адвокатську діяльність. До таких процедур, зокрема, відносяться наступні: скорочення строку тимчасового перебування на території України, примусове повернення в країну походження або третю країну, примусове видворення (ст.ст. 24, 26, 30 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»). Суб'єктами їх застосування виступають Державна міграційна служба України та органи Служби безпеки України. Зважаючи на вказану обставину, доцільним

видається законодавче закріплення додаткових гарантій недопущення застосування подібних методів тиску на іноземного адвоката шляхом доповнення ч. 6 ст. 59 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» нормою, яка б встановлювала заборону на скорочення строку тимчасового перебування іноземного адвоката на території України, його примусове повернення або примусове видворення в країну походження або третю країну у зв'язку зі здійсненням ним адвокатської діяльності на території України згідно з вимогами закону та правилами адвокатської етики.

Реалізація професійних прав адвоката нерідко безпосередньо залежить від належної поведінки осіб, які вступають із ним у правовідносини під час здійснення адвокатської діяльності. В цьому плані обов'язок таких осіб сприяти реалізації адвокатських повноважень та відповідальність за його невиконання виступають як гарантії адвокатської діяльності. При цьому для того, щоб такий обов'язок виник, необхідною є ідентифікація особи як адвоката та підтвердження відповідних повноважень. В Україні документом, який підтверджує статус адвоката, є свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю. Виходячи із аналізу законодавства, можна стверджувати, що пред'явлення саме вказаного свідоцтва є засобом підтвердження адвокатських повноважень та документальною підставою для їх забезпечення. Так, відповідно до ч. 1 ст. 50 КПК України одним із документів, яким підтверджуються повноваження захисника на участь у кримінальному провадженні, є свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю. На підставі цього ж документа забезпечується доступ адвоката до клієнта, що знаходиться під вартою (ч. 5 ст. 12 Закону України «Про попереднє ув'язнення»). Правомочність адвокатського запиту, поданого в порядку ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», підтверджується шляхом додавання до нього

посвідченої копії свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю.

Водночас, документальне підтвердження дозволу на заняття адвокатською діяльністю в інших державах має іншу форму, відмінну від згаданого свідоцтва українського зразка. Відсутність останнього в іноземного адвоката може стати формальним приводом для відмови у забезпеченні його професійних прав. Для уникнення подібних ситуацій необхідно, на нашу думку, запровадити правило, за яким при включенні іноземного адвоката до ЄРАУ йому повинно вручатися свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю в Україні.

В інтересах збереження адвокатської таємниці п. 4 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» встановлює цілком обґрунтовану заборону на проведення огляду, розголошення, витребування чи вилучення документів, пов'язаних із здійсненням адвокатської діяльності. Зазначимо, що виходячи зі змісту вказаного правового припису, він має універсальний характер і поширює свою дію не тільки на сферу кримінального судочинства, а й на всі інші форми можливого втручання в адвокатську таємницю: особистий огляд і огляд речей в порядку забезпечення провадження у справах про адміністративне правопорушення (ст. 264 КУпАП); поверхнева перевірка як превентивний поліцейський захід (ст. 34 Закону України «Про Національну поліцію»); особистий догляд громадян, огляд речей, що при них знаходяться, транспортних засобів та речей, які ними перевозяться, в районі проведення антитерористичної операції (п. 4 ч. 1 ст. 15 Закону України «Про боротьбу з тероризмом»). У контексті транскордонного надання юридичних послуг розглядуваний припис набуває особливої

актуальності під час огляду ручної поклажі та багажу іноземного адвоката в рамках митного контролю при перетині державного кордону України (ст. 339 Митного кодексу України).

Норми чинного законодавства відводять важливу роль у захисті прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності органам адвокатського самоврядування. Для об'єднання зусиль адвокатів для ефективної реалізації та захисту своїх професійних прав, а також забезпечення дотримання гарантій адвокатської діяльності рішеннями РАУ від 27 липня 2013 року було створено спеціальний Комітет захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності (рішення № 182)¹, а також затверджено Порядок дій з питань забезпечення гарантій адвокатської діяльності, захисту професійних і соціальних прав адвокатів². У зв'язку з цим виникає питання – чи повинні органи адвокатського самоврядування перейматися питаннями захисту професійних прав іноземних адвокатів та забезпечення гарантій їх професійної діяльності на території України, та якщо повинні – то у яку міру?

Законодавча позиція з цього питання сформульована достатньо абстрактно. Відповідно до ст. 61 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» іноземний адвокат в Україні «може звертатися до органів адвокатського самоврядування за захистом своїх професійних прав та обов'язків». Однак реагування з боку органів адвокатського самоврядування потребує будь-який факт порушення адвокатських прав і гарантій незалежно від звернення самого адвоката. Та й нерідко конкретні життєві обставини не дозволяють адвокату своєчасно повідомити про такі факти для оперативного

¹ Положення про Комітет захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності: затверджене рішенням Ради адвокатів України № 182 від 27.07.2013. <<http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/2013.07.27-polozhennja-182-pro-komitet-zahistu-prav-advokativ-ta-garantij%20advokats'koj-dijal'nosti.pdf>> дата звернення 10.12.2018.

² Порядок дій з питань забезпечення гарантій адвокатської діяльності, захисту професійних і соціальних прав адвокатів: затверджений рішенням Ради адвокатів України № 183 від 27.07.2013. <<http://kmrada-unba.org/wp-content/uploads/2015/10/2013.07.27-poryadok-dij-z-zabespechennja-garantij-183.pdf>> дата звернення 10.12.2018.

вжиття адекватних заходів реагування. Що вже говорити про іноземного адвоката, який лише частково інтегрується в українське адвокатське співтовариство.

Тим не менш, іноземний адвокат здійснює адвокатську діяльність на території України в порядку і формах, визначених її законодавством, користуючись при цьому повноваженнями та правовими гарантіями тотожними до тих, що мають адвокати України. Крім цього, іноземний адвокат сплачує щорічні внески на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування України. Власне забезпечення незалежності адвокатів, захист від втручання у здійснення адвокатської діяльності та створення сприятливих умов для її здійснення є одним

із законодавчо визначених завдань органів адвокатського самоврядування. Все це сукупно зумовлює обов'язок вказаних органів здійснювати захист прав іноземного адвоката та забезпечення гарантій його професійної діяльності на території України у тому ж обсязі, як це передбачено щодо всіх адвокатів України.

Зважаючи на викладені міркування, доцільним видається доповнення ст. 61 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» наступним положенням: «Захист професійних прав і обов'язків адвоката іноземної держави, а також забезпечення гарантій його адвокатської діяльності здійснюється органами адвокатського самоврядування в межах їх компетенції нарівні з адвокатами України.

REFERENCE LIST

LIST OF LEGAL DOCUMENTS

1. Osnovni polozhennia pro rol advokativ: pryiniati VIII Konhresom OON po zapobihanniu zlochynam u serpni 1990 roku. [Basic provisions on the role of lawyers: adopted by the 8th UN Congress on the Prevention of Crime in August 1990] <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_835> data zvernennia 10.12.2018 (in Ukrainian).
2. Rekomendatsii № (2000)21 Komitetu Ministriv derzhavam-uchasnytsiam Rady Yevropy pro svobodu zdiisnennia profesiinykh advokatskykh обов'язків: pryiniati Komitetom Ministriv Rady Yevropy 25 zhovtnia 2000 r. na 72-y zustrichi zastupnykiv ministriv. [Recommendation No. (2000) 21 of the Committee of Ministers to the member States of the Council of Europe on the freedom of exercise of professional advocacy: adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on October 25, 2000 at the 72nd meeting of the Ministers' Deputies] 2001 (1–2) Advokat 29–31 (in Ukrainian).
3. Polozhennia pro Komitet zakhystu prav advokativ ta harantii advokatskoi diialnosti: zatverdzhene rishenniam Rady advokativ Ukrainy [Guarantees of Advocacy: approved by the decision of the Council of Advocates of Ukraine] № 182 vid 27.07.2013 <<http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/2013.07.27-polozhennja-182-pro-komitet-zahistu-prav-advokativ-ta-garantij%20advokatskoi-dijalnosti.pdf>> data zvernennia 10.12.2018 (in Ukrainian).
4. Poriadok dii z pytan zabezpechennia harantii advokatskoi diialnosti, zakhystu profesiinykh i sotsialnykh prav advokativ: zatverdzhenyi rishenniam Rady advokativ Ukrainy [Procedure for safeguarding the activity of advocacy, protection of professional and social rights of lawyers: approved by the decision of the Council of Advocates of Ukraine] № 183 vid 27.07.2013. <<http://kmrada-unba.org/wp-content/uploads/2015/10/2013.07.27-poryadok-dij-z-zabespechennya-garantij-183.pdf>> data zvernennia 10.12.2018 (in Ukrainian).

BIBLIOGRAPHY

AUTHORED BOOKS

5. Kuchynska O P, *Pryntsyipy kryminalnoho provadzhennia v mekhanizmi zabezpechennia prav yoho uchasykiv: monohrafiia* [Principles of criminal proceedings in the mechanism of ensuring the rights of its participants: a monograph] (Kyiv, Yurinkom Inter 2013) 168 (in Ukrainian).
6. Pohoretskyi M A, *Advokatura Ukrainy: pidruchnyk* [Advocacy of Ukraine: Textbook] (Kyiv, Yurinkom Inter 2014) 164 (in Ukrainian).
7. Skakun O F, *Teoriya hosudarstva y prava* [Theory of State and Law] (Kharkiv, Konsum. Un-t vnur. del 2000) 202 (in Russian).
8. Stetsovskiy Yu Y, *Advokatura y hosudarstvo* [Advocacy and the State] (Moskva, Yurystъ 2007) 272–273 (in Russian).

9. Fiolevskiy D P, *Advokatura: pidruchnyk. 3-tie vyd., vypr. i dop.* [Advocacy: a textbook. 3rd edition. and add] (Kyiv, Alerta 2014) 163 (in Ukrainian).

10. Yanovska O H, *Advokatura Ukrainy: navch. posibnyk* [Advocacy of Ukraine: Teach. manual] (Kyiv, Yurinkom Inter 2007) 82 (in Ukrainian).

ARTICLES

11. 'Standarty nezavysymosti yurydycheskoi professyy Mezhdunarodnoi assotsyatsyy yurystov: pryniaty na konferentsyy MAU; Niu-York, sentiabr 1990 hoda' [Standards of independence of the legal profession of the International Association of Lawyers: adopted at the IAU conference; New York, September 1990] 1996 (4) Advokat 7–9 (in Russian).

DISSERTATION

12. Nalyvaiko O I, *Teoretyko-pravovi problemy zakhystu prav liudyny* [Theoretical and Legal Problems of Human Rights Protection] (dys. kand. jur. nauk, Kyiv 2002) 13–14 (in Ukrainian).

Goncharenko V. Guarantees of professional activities of foreign attorneys in Ukraine.

With the adoption of the Law of Ukraine «On Bar and Practice of Law» in 2012 the legal institute of foreign attorney was introduced, legitimizing legal practice of lawyers, who obtained attorney's license in other countries, in Ukraine. Despite its progressiveness, it has not become widespread and has not been marked by the support of representatives of domestic advocacy. Hence, according to Unified register of attorneys of Ukraine only 19 foreign attorneys are registered in Ukraine.

Apparently, such figures give little grounds to ponder over popularity of legal institute of a foreign attorney in Ukraine. Reasons of such state of affairs, evidently, originate in conditions for conducting professional legal activity of foreign attorneys at the national level. Because Article 59 of the Law of Ukraine «On Bar and Practice of Law» envisages that a foreign attorney may practice law in Ukraine, considering certain peculiarities. In other words, the legal status of a foreign attorney in Ukraine differs from the legal status of a national attorney. From this perspective, it is important to realize not only specific features of professional activities of a foreign attorney in Ukraine, but also, to what extent the state, that undertook to introduce such novation, provides (guarantees) possibility to foreign attorneys to exercise their rights. This is because guarantees of legal practice of attorneys are inextricably connected with professional rights of any attorney. A possibility to exercise attorneys' professional rights depends on an effectiveness and efficiency of these guarantees.

The legal guarantees of foreign attorneys' professional activities on the territory of the state reflect the political will of its public authorities to ensure a deep integration of such state in the system of free cross-border movement of legal services.

One of the features of legal guarantees is their normative consolidation in some legal acts. Thus, depending on the source, guaranties of professional activities of foreign attorneys in Ukraine may be classified on international and national ones.

Despite high importance of international guarantees of professional activities of foreign attorneys in Ukraine, that serve as a benchmark for international standards' formation in the sphere of advocacy, they have generalized, declarative character and require concretization at the level of national legislation.

The current law of Ukraine guarantees to foreign attorney equality of rights with other participants in court proceedings, compliance with adversarial principles and freedom of evidence provision and prove of their credibility. At the same time, effectiveness of guarantees of independency and prevention of interference with the professional activities of a foreign lawyer does not take into consideration his/ her specific status under the Law of Ukraine «On the legal status of foreigners and persons without citizenship». This requires adoption of additional guarantees by amending the Law of Ukraine «On Bar and Practice of Law».

Keywords: attorney, foreign attorney, legal practice, guarantees of attorneys' legal practice, legal status of foreign attorney

Стаття надійшла до редакції журналу 19.12.2018.